

УДК 336.01

Наталія Миколаївна Сивульська, к.е.н.,

старший викладач кафедри фінансів КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Інноваційні фінансові інструменти на світових фінансових ринках

Кризові явища та, відповідно, формування нових завдань фінансової політики, орієнтованих на економічне зростання, недостатній рівень розвитку фінансового ринку диктує необхідність модернізації фінансових інструментів. Питання фінансових інновацій стає все більш актуальним для України, враховуючи нагальну потребу інвестування економічного розвитку.

Дослідженню питань розробки та особливостей впровадження новітніх фінансових інструментів присвятили увагу в своїх дослідженнях як зарубіжні науковці, зокрема, Блек Ф., Мертон Р., Мерфі Дж., Міллер М., Томсетт М. так і вітчизняні – Алексеєнко Л., Барановський О., Гайдук Л., Глущенко С., Кравченко Ю., Мозговий О., Сохацька О., Шафран В. та інші.

Інновації є закономірним результатом еволюції фінансового ринку, застосування інноваційних фінансових інструментів в значній мірі сприяє підвищенню ефективності функціонування як фінансового ринку країни, так і фінансової системи загалом, покращенню управління ризиками.

Фінансові інновації спрямовані на покращення процесу розподілу фінансових ресурсів шляхом поліпшення умов, в яких цей процес відбувається. Визначення інноваційного фінансового інструменту в різних науковців дещо відрізняється. Зокрема, Кучер Т. та Свірський В. визначають інноваційний фінансовий інструмент як новоутворений уніфікований, стандартизований документарний засіб розподілу та перерозподілу грошових ресурсів на договірних умовах з визначенням подальших прав та обов'язків учасників, який покликаний збільшити прибутковість, зменшити ризик та покращити часові та просторові елементи фінансового сектору з метою підвищення ефективності процесу акумуляції, розподілу, перерозподілу грошового ресурсу [5, с. 248].

На думку Гайдук Л., інноваційний фінансовий інструмент – це інструмент, котрий не набув поширення на конкретному ринку, але забезпечує своїм користувачам більш ефективний перерозподіл фінансових ресурсів, доходності, ризиків, ліквідності та інформації з метою отримання додаткового прибутку (цінні папери будь-якої структурованості та складності, фінансові інструменти споживчого типу, а саме: фонди муніципальних облігацій, взаємні фонди грошового ринку, ф'ючерси «на навчання» тощо) [4, с.70].

Фінансові інструменти вважаються інноваційними у разі, якщо вони [1, с.70]:

- є спеціально створеними продуктами для управління специфічним грошовим потоком і застосовуються на даному ринку вперше;
- є продуктом, що існував раніше, але хоч би один з його параметрів модифікований способом, що вперше застосовується на цьому ринку;
- є сконструйованим пакетним продуктом, в якому вперше на цьому ринку застосовано поєднання фінансових продуктів тих, що існували раніше.

До нових фінансових інструментів відносять: брокерські рахунки управління готівкою; забезпечення пулом іпотек; процентні свопи; конвертовані облігації з правом дострокового погашення; інноваційні лізингові опціони; кредитні деривативи; цінні папери, що ґрунтуються на механізмі сек'юритизації.

Цінні папери, що ґрунтуються на механізмі сек'юритизації, протягом останніх років сприяють урізноманітненню спектру боргових фінансових інструментів, виходу на фондові ринки нових корпорацій та інвесторів, розширенню ринку капіталів, дозволяє кредитним фінансовим установам ефективно реалізувати свої активи та отримувати фінансування на більш вигідних умовах [3]. Сек'юритизація – це переважання на ринку позикових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами як менш привабливими.

Крім того, до інновацій фінансових продуктів та інструментів на світових фінансових ринках відносять [4, с. 68]:

- інструменти фінансування: облігації з плаваючою ставкою, програми випуску цінних паперів, цінні папери, забезпечені активами, безкупонні облігації;

- інструменти хеджування: фінансові ф'ючерси, опціони, свопи, угоди про майбутню процентну ставку;
- спеціальні фінансові послуги: злиття й поглинання, проектне фінансування, внутрішній викуп компаній, портфельний менеджмент.

Запровадження інноваційних фінансових інструментів на світовому ринку, на думку Гайдук Л., стикається з рядом проблем, на яких, безумовно, необхідно зосередити увагу. По-перше, це складність сприйняття потенційними інвесторами нового продукту. По-друге, ринки цих інструментів є неліквідними внаслідок труднощів із визначенням реальної ціни та попиту на них. Крім того, впровадження інновацій потребує адаптації законодавства та приведення його норм у відповідність до нових реалій.

Список літератури

1. Алексеєнко Л.М., Лазик Г.М. Інституціональна трансформація просторових фінансових інновацій // Фінанси України. – 2012. – №8. – С.69-77.
2. Бернанке Б. Речь председателя ФРС от 17.04.2009 /Б.Бернанке [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.fedspeak.ru](http://www.fedspeak.ru)
3. Бурмака М.О. Сек'юритизація як інструмент регулювання ринку позикового капіталу: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VUABS/2008_2/25.2.2.pdf
4. Гайдук Л.А. Інноваційні фінансові інструменти залучення інвестицій // Фінанси України. – 2012. – №10. – С.68-75.
5. Кучер Т.Л., Свірський В.С. Інноваційні фінансові інструменти: теоретичні засади процесу утворення // Інноваційна економіка. – 2012. – №8. – С.248-251.
6. Солодовнік О.О. Фінансові інновації як імпульс структурних перетворень в економіці // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 4 (2). – С.23-28.